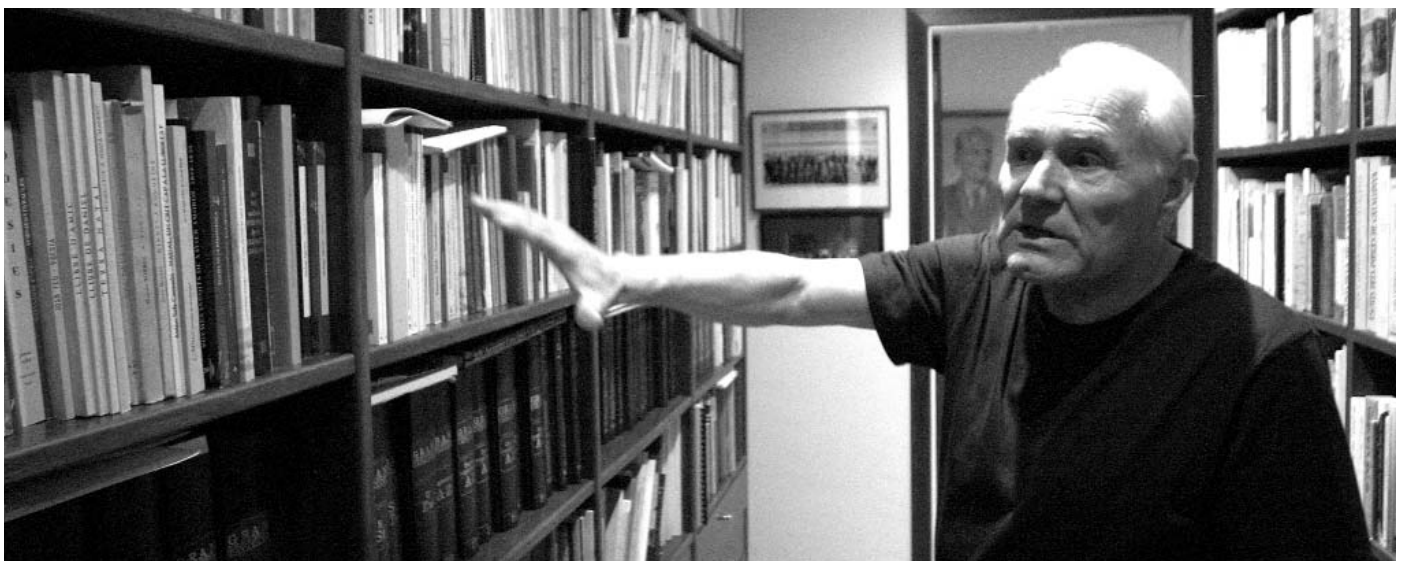

SEMBLANÇA

Lluís Subirana

Lluís Subirana va néixer a Esparreguera (Baix Llobregat) el 15 de març de 1938. L'any 1951, i per necessitat, decidí desplaçar-se a viure a Sabadell, on va desenvolupar una gran capacitat per portar a terme totes les seves grans aficions, que més tard, el van portar a formar part de diverses entitats sabadellenques: El Museu d'Història; Agrupacions Narcís Giralt; Òmnium Cultural; Escola de Música de Cobla-Cobla Jovenívola; Fundació Amics de les Arts i de les Lletres, actualment Fundació Ars; Unió Excursionista Sabadell; revista Quadern...

TEXT: RICARD USTRELL CARICATURA: CALVO DURAN

Actualment és el vice-president de la Fundació Ars, també vocal de la Fundació Universal de la Sardana, i dirigeix els programes Esperit de Festa i Sardanes a Ràdio Sabadell. Amb tot, cal destacar la seva capacitat emprenedora davant de les sardanes, la poesia, les cançons...la cultura, en el sentit més ampli de la paraula. Ha escrit quantitat de llibres passant per biografies, assaig, història i poesia. I com no, ha estat reconegut amb les màximes distincions: a nivell local, la Medalla al Mèrit Cultural de Sabadell i a nivell nacional, la Medalla al Mèrit Sardanista. Lluís Subirana ens va rebre al seu pis al barri de la Creu Alta. I, en acabar, ens acomiadà amb un dels seus llibres de poesia que fan somiar, un caramel pels sentits: *Poemes de foc i cendres*. Ens vam envoltar de llibres, reconeixements, músiques, i fotografies, sobretot de familiars. Quatre elements indispensables per entendre les sàvies paraules d'un home que s'ha entregat per la cultura i la família, que s'apassiona per la vida i per les seves bones coses. Positivista. Una llegenda per promoure...

Com l'haig de presentar? Com a poeta, investigador, esportista, especialista en sardanes...?

Molt més senzill (somriu). Com un estudiós i amant de la cultura, sobretot de la música i la literatura.

S'ha entregat per la paraula...

Sí. La cultura ha estat la meua vocació des de jove fins a l'actualitat.

Vostè va néixer Esparreguera ara fa 70 anys, i des de fa 57 que resideix a Sabadell. Què li va despertar la curiositat d'una ciutat com aquesta?

Els meus pares eren molt treballadors. El meu pare era un investigador, arqueòleg d'afició, una persona molt autodidacta. Fins i tot, teníem un petit museu a casa. Però als anys 40, després de la postguerra, viure en un poble com Esparreguera on només hi havia una sola indústria tèxtil i algun taller >

metal·lúrgic, es feia molt difícil. I els meus pares van pensar que calia buscar un futur millor pels seus fills, jo i el meu germà, amb qui em porto 2 anys i mig. El meu pare no s'hagués mogut d'Esparreguera. Ell hi tenia les seves aficions, el seu cercle, el seu museu particular... La meua mare en canvi, va insistir molt que ens traslladéssim a una ciutat on tinguéssim més possibilitats d'estudiar i de treballar. Aquest va ser, en definitiva, el fet que va motivar venir a viure aquí a Sabadell.

Aquí, vostè va estudiar mestria industrial i professionalment es va especialitzar en tècniques d'organització d'empresa. Com és que va entrar en aquest món de l'empresa?

Quan nosaltres vam decidir fer el pas d'Esparreguera a Sabadell, el meu pare i la meua mare ja tenien feina. La meua mare va entrar en una indústria tèxtil d'aquí a Sabadell, i el meu pare en uns tallers metal·lúrgics. Però quan estava tot decidit, la meua mare es va posar malalta. I això va provocar que haguéssim d'ajornar el trasllat. Aleshores va ser quan van decidir enviar-me sol a casa d'uns familiars de Sabadell. Vaig entrar en un comerç de sabateria, i allà vaig continuar fent els estudis fins que van arribar els meus pares. Quan vaig fer 14 anys, el meu pare va voler que els seus fills tinguéssim un ofici, i em va fer entrar en un taller metal·lúrgic on vaig treballar fins els 25 anys. Als 25 anys, que ja havia fet el servei militar, un amic em va oferir una feina al departament tècnic d'una altra empresa metal·lúrgica a la secció d'organització.

Va passar del taller a l'oficina...

Sí. I això em va anar molt bé. De fet, al cap de pocs mesos, vaig substituir aquest amic al front de l'oficina, i vaig passar a dirigir l'empresa en qüestió.

Li agradava aquest món de l'empresa?

Sí. Jo crec que el fet que anteriorment hagués passat per la base, per la plantilla de treballadors, em donava molta més experiència i facilitat alhora de prendre decisions organitzatives. L'empresa em va donar l'oportunitat de millorar i anar-me perfilant com a director d'empresa, complementant aquesta experiència personal amb els estudis d'organització que mai vaig acabar del tot perquè per damunt de tot, necessitàvem treballar. En aquell moment, compaginar estudis, treball i vida familiar era complicat.

Un símil amb el seu pare, molt autodidacta i molt treballador...

Sí. I sense haver acabat mai cap estudi de res.

Tenia ja aquesta passió per escriure?

Quan vaig venir aquí a Sabadell als 13 anys, vaig començar a fer un diari, juntament amb totes les cartes que enviava a casa. Evidentment en castellà, perquè tota l'educació que jo havia rebut de les escoles nacionals era en castellà. I això em va fer molt mal.

Mai m'havia comunicat amb castellà a casa meua, i aleshores va ser quan a partir dels 16 anys vaig començar a aprendre a escriure amb català.

"Un diari d'ahir que m'ajuda a viure l'avui", vostè comenta en un relat del seu últim llibre *Des de la intimitat*. Quina transcendència té per vostè el seu passat?

El passat té molta importància perquè les persones som la continuïtat d'unes altres persones i circumstàncies, d'una evolució social, política i econòmica. El meu passat m'ha conduït d'un poble amb unes condicions molt difícils, a una ciutat on he pogut desenvolupar una feina, una família i unes aficions.

Parli'm del seu entorn familiar, un dels seus pilars bàsics...

Vaig conèixer la meua esposa a les sardanes i des d'aleshores, he desencadenat tota una família. Tinc dos fills: Un que és farmacèutic, casat amb una farmacèutica també. A més músic, durant molt anys va tocar la trompeta a la Cobla Jovenívola. Ara encara toca a l'Orquestra Castellar ocasionalment; i una filla que és fisioterapeuta i treballa en el gimnàs de la carretera de >

Terrassa. També tinc quatre néts. La més gran és la Laura de 16 anys, i aleshores tinc tres nens, de 5 anys el més gran i de 2 anys el més petit. M'agrada dedicar-hi part del meu temps amb la família. Anar a buscar els nets a l'escola, portar-los amb cotxe... La dedicació a la família per a mi té una importància molt gran, tant per a mi com pee al meu germà. Per això també ens veiem molt. El meu pare va morir els 99 anys, i tinc la mare encara viva. Sense aquest entorn familiar favorable, jo no hagués pogut desenvolupar les meves aficions.

evidencien que la sardana no està en crisi. Si més no, entre cometes.

Ja que la sardana té molts matisos, que s'haurien d'analitzar i fragmentar part per part. La sardana, tal i com ja he dit, és música, i dins de la música pot ser enregistrament, concert, audició pública...; és dansa, ja sigui en aplecs, ballades al carrer, competicions de colles sardanistes...; també pot ser literatura, promoció...

Hi ha moltes facetes que caldria analitzar.

Anem a desfragmentar les seves aficions. D'on li va venir la passió per les sardanes?

Doncs per eliminació. A Sabadell, als anys 50, el lleure tenia unes limitacions molt grans. Tenies cinema, ball i poca cosa més. I una de les coses econòmiques que et divertia i que estava ple de joventut, eren les sardanes. Recorda que jo venia d'un poble, que no coneixia ningú, i necessitava fer amistats amb la gent d'aquí a Sabadell. Per això vaig entrar al Moviment Sardanista.

On vostè va començar a sembrar una passió incondicional per les sardanes...

Sí. "La sardana és música, és dansa i és sentiment". Són per mi, tres elements que ajuntats deriven cap a una peculiaritat que m'agrada moltíssim.

Vostè ha escrit moltes coses sobre la Sardana d'avui. S'està perdent aquesta tradició?

Jo crec que no, però tampoc està en un gran moment. Com tants altres moviments, jo diria que la sardana sobreviu (tot i la manca de recolzament i seguiment que hauria de tenir). Hem de tenir present que la sardana és una dansa que, independentment que agradi més o agradi menys, és un símbol d'identitat d'aquest país. Sovint es parla d'una crisi sardanista perquè només hi va gent gran, però no hem d'oblidar tampoc que s'organitzen més de tres mil actes a l'any, que hi ha un centenar de cobles, milers de balladors escampats cada cap de setmana per Catalunya, que s'editen llibres, que s'estrenen més de dues-centes sardanes l'any...Jo diria que aquests fets

Entrem en una d'aquestes facetes. Vostè actualment, una de les coses que fa, és un programa de sardanes a Ràdio Sabadell 94.6 FM. Quin creu que és el tracte de les sardanes en els mitjans de comunicació?

Molt deficient. D'entrada a Ràdio Sabadell se l'hauria de felicitar, és una emissora que ha apostat fort en aquest sentit, ja que concedeix dues hores en franges horàries molt bones com són dissabtes i diumenges de 9 a 10 del matí. Et permet no llevar-te molt d'hora, i també aprofitar el matí, si vols escoltar el programa. En canvi, hi ha altres emissores de ràdio, que fan el programa a les 7 del matí. Qui escoltarà un programa de sardanes un diumenge a les 7 del matí?

...ben poca gent.

En general, penso que el tracte dels mitjans amb les sardanes és infame, molt dolent.

Sovint prioritzen l'arribada de notícies de l'altre punta del món, com per exemple, que vingui un grup de l'estranger a tocar aquí, i no pas que dues cobles amb una coral facin un concert al Palau de la Música. Els mitjans públics s'han girat bastant d'esquena.

A nivell local, falten recursos per part de la regidoria de cultura a les sardanes?

Jo crec que la regidoria col·labora bastant. Fallen més les institucions autonòmiques, des del meu punt de vista. La col·laboració amb les entitats sardanistes, jo diria que és bastant correcte.

La seva feina aquí a Sabadell ha tingut un llarg llegat, passant pel Museu d'Història, les Agrupacions Narcís Giral, La Fundació Ars...I com no, ha merescut les màximes distincions al respecte: A nivell local, La Medalla al Mèrit Cultural de Sabadell i a nivell nacional, la Medalla al Mèrit Sardanista.

Satisfet per la recompensa?

Satisfet i orgullós. Tal i com t'he explicat, jo vaig tenir una gran sort: de tot i no tenir una carrera universitària, poder adquirir gran pòsit cultural, influenciat pel meu pare i el meu tiet. Però no només això, amb 17 anys, i gràcies al meu pare, vaig poder conèixer alguns savis sabadellencs. Com el Doctor Miquel Crusafont, amb qui vaig compartir algunes tardes a casa seva, o el mestre Jaume Viladoms, que em va ensenyar tot allò que l'escola no m'havia pogut ensenyar; o el mateix mossèn Tauló o el senyor Joan Blanquer, que em van ensenyar a escriure en català. Si sumes tots aquests mestratges, sent jove i tenint inquietuds com les que tenia, acabes aprenent-ne molt. També cal tenir en compte, que jo m'hi he dedicat molt intensament a les entitats. Sempre he pensat que si et poses en una entitat és per ser-hi i per complir, no per figurar-hi. I això també m'ha enriquit molt. Per això estic molt content d'haver rebut tres premis aquí a Sabadell: el Tallaret d'honor com a tallaret de la Creu Alta, el premi sabadellenc com a personatge de la Cambra, i la Medalla de la ciutat al Mèrit Cultural. Hi ha gent que també es mereix un reconeixement i sovint no el tenen. En aquest cas jo, n'estic orgullós i agraiït.

Canviem d'afició. Vostè ha arribat a escriure de tot: biografia, poesia, assaig... En quin camp s'hi troba més a gust escrivint?

Bé, al no ser cap escriptor professional, puc dir que m'agrada escriure, sigui el que sigui.

Em sento molt còmode amb les narracions breus, o amb la poesia, perquè em permet amb molt poques paraules, expressar tot allò que jo sento. En canvi, si vols escriure biografia o història, ja sigui d'una cobla o d'un músic, et pressuposa documentar-te i elaborar un altre tipus de gènere, ja sigui la mateixa biografia o l'assaig. A mi si em fa il·lusió fer-ho, no em suposa cap esforç, sigui una biografia o una poesia. Quan, per exemple, escric poesia, ja l'he memoritzada abans. Mai agafo un paper i em poso a escriure. Primer memoritzo una poesia, la sento, penso...i quan la tinc estructurada, aleshores l'escric. Però posar-me a escriure sense res, no ho faig mai. Sempre començo a escriure quan ja tinc una inquietud, una idea.

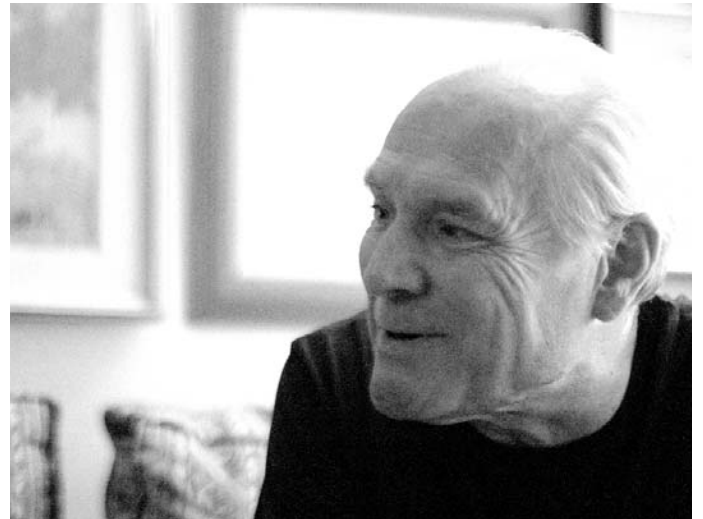
Alguns filòsofs antics creien que el llenguatge ens limitava la nostra capacitat d'expressar el que sentim. Hi ha trobat sovint aquesta mancança alhora d'escriure poesia?

A vegades el que em costa és no repetir-me. Al no tenir una formació universitària, és raonable que la capacitat del meu lèxic em limiti la meua capacitat d'expressar-me. Però tot i així, jo començo un poema i l'acabo quan considero que l'he d'acabar. No per límits, sinó per inquietud.

Com li van encomanar escriure cançons?

Molt anecdòticament i també ocasionalment. Quan he escrit cançons és perquè m'ho ha demanat alguna entitat o persona.

I m'agrada, tot i ser una tasca força més complicada del que sembla. Agafar una lletra i posar-hi música és més fàcil que agafar una música i adaptar-li una lletra. I sobretot, si no saps música, com és el meu cas. És per això que va resultar complicat, sobretot al principi, que vaig haver d'anar memoritzant aquella música i anar-hi posant lletra a sobre.

Escriure és una necessitat?

No ben bé. Jo tinc la necessitat d'omplir el meu temps intentant abastar al màxim la riquesa de viure. No m'agrada limitar-me només a fer esport, o a treballar, o a la família... Normalment intento ampliar l'horitzó al màxim possible, procuro voler i poder estar ser en molts fronts diferents. I això és el que em dóna una riquesa interior molt gran. Jo escric perquè m'agrada escriure, tinc la necessitat d'expressar coses. En el cas de la documentació sardanista per exemple, m'ha donat una projecció que en un altre gènere segurament no hagués trobat. Si hagués escrit teatre o novel·les no hagués destacat. Massa bons professionals hi ha en el gènere.

Amb quin llibre dels que ha escrit fins al moment es queda?

Jo no en destacaria només un. M'agraden molt les biografies de Ramon Ribera Llobet i de Francesc Armengol i Duran, dos sabadellencs d'una gran importància i pràcticament desconeguts. Independentment que altres treballs siguin més elaborats. Donar a conèixer aquests noms a la gent, és una de les coses que m'ha fet sentir més realitzat.

L'any 2007 va sortir una edició d'un llibre amb un CD, titulat: "Núria Feliu recita les sardanes més populars", on vostè també hi va col·laborar.

Tinc entès que vostè amb Núria Feliu hi té una gran amistat...

Sí... Fa anys la Núria Feliu es va proposar editar un CD que va titular *Us ho devia*, un títol que ja ho resumia tot, i que volia farcir de sardanes cantades. Va escollir una sèrie de títols que a ella li agradaven i va fer una selecció. Per tot això, va necessitar l'ajuda d'un entès amb sardanes, i se'n va anar fins a la Federació Sardanista de Barcelona per a buscar experts en el terreny. Aquí és on li van facilitar el meu telèfon i de seguida es >

posà en contacte amb mi. Em va explicar el projecte, la vaig anar a veure, i em va demanar que, de tres o quatre sardanes que ella havia escollit i no tenien lletra, la hi posés. Aquest va ser l'inici de la nostra relació. Vaig portar-li les lletres a casa seva, les va tocar al piano, li van agradar, i les va aprovar. Des d'aleshores, sempre que ha tingut algun vincle amb la sardana, la cobla, o el món de la literatura, sempre m'ha demanat la meua col·laboració, i jo evidentment, li he ofert gustosament. Al llarg de la meua trajectòria, he tingut també col·laboracions amb la Nina i la Marina Rossell, però diríem que amb la Núria Feliu és la que ens uneix més amiatat.

Gent pròxima a vostè m'han comentat que fins fa poc li agradava molt córrer curses...

Sí (riu)...A mi de jovenet m'agradava molt jugar a futbol. Amb l'equip de futbol d'Esparreguera ja hi jugava, però clar, al venir aquí a Sabadell em vaig sentir molt desplaçat, i no va ser fins dos anys més tard, que em va sortir l'oportunitat de fitxar pel juvenil del Barberà. Va durar dos anys, ja que per qüestions de feina, ho vaig haver de tornar a deixar. Als 20 anys vaig tornar a jugar, aquesta vegada amb l'Atlètic Sabadell, durant una sola temporada ja que la següent vaig haver d'anar a la mili. I finalment, no va ser fins que un dia, amb l'empresa que ja dirigia, vam organitzar un partit amb els veterans del Castellar on hi tenia un amic que hi jugava. Quan va acabar el partit, em va venir l'amic i em va dir: "Escolta'm, per què no vénis a jugar amb els veterans de Castellar?". I a partir d'aquí, vaig estar jugant fins els 59 anys. Fins que vaig considerar que era perillós seguir jugant.

Un apassionat del futbol també...

Del futbol i de córrer. Quan vaig deixar el futbol, tenia la necessitat de seguir fent alguna cosa. I va ser quan em va despertar la curiositat de posar-me a córrer per les pistes d'atletisme. Em vaig començar a engrescar, vaig apuntar-me a curses populars, fins al punt de, als 62 anys, fer la meua primera Marató de Barcelona. Amb 63 anys vaig tornar a fer la Marató de Barcelona, amb 64 vaig anar a fer la Marató de San Sebastián, i amb 65 anys vaig anar a fer la Marató de París.

Admirable.

Ara continuo corrent de tant en tant, però el ritme s'ha afluixat. Surto a córrer dos dies a la setmana i també vaig al gimnàs.

...

És una faceta que la gent desconeix de mi. Però l'esport m'ha ajudat moltíssim.

El fet de sacrificar-me per fer l'esforç, m'ha obert molt la ment.

De fet, aquesta darrera frase, podria resumir la seva vocació per les coses.

Sí, sens dubte. Si no portes aquest esperit, difícilment una persona als 60 anys es posa a practicar l'atletisme. Són 42 Km, que a mi em suposen quatre hores i mitja de córrer. Però bé, estic content. És una història més per explicar.

Un llibre per recomanar-nos?

Més que un títol, us recomanaria els llibres d'en Ramon Tremosa i d'en Salvador Cardús sobre la situació actual de Catalunya.

I finalment, com acabaria vostè aquesta entrevista?

Concloent. He tingut un passat i tinc un present que mai oblidaré. Les il·lusions em fan pensar en un futur. Tot el que he fet, ho estat amb sentit positiu. S'ha de ser realista, però mai pessimista.

Lluís, moltíssimes gràcies.

A vosaltres per l'interès.

